VOLEYBOL SPORT TURINI RIVOJLANTIRISH

Bolbekov Abduqalik Suyundikovich - Guliston davlat pedagogika institute
Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi kafedrasi katta o‘qituvchisi
e-mail: *bolbekovabduqalik@gmail.com*

Annotatsiya. Ushbu maqolada voleybol sport turining rivojlanishi, uning ahamiyati va jamiyatdagi roli ko‘rib chiqiladi. Maqolada voleybolning ommaviylashtirilishi, jismoniy faollikni oshirish, yoshlarni sportga jalb qilish va mamlakat sportini xalqaro miqyosda yuqori darajaga ko‘tarish uchun amalga oshirilishi kerak bo‘lgan chora-tadbirlar yoritilgan. Voleybol sportini rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari sifatida infratuzilmaning yaxshilanishi, yuqori malakali trenerlar tayyorlash, yoshlarni sportga qiziqtirish va xalqaro musobaqalarda muvaffaqiyatli ishtirok etish masalalari muhokama qilingan. Maqola voleybolning jamiyat va iqtisodiyotdagi o‘rnini mustahkamlashga qaratilgan takliflarni taqdim etadi va bu sport turini rivojlantirish uchun zarur bo‘lgan asosiy qadamlarni belgilaydi.

Kalit so‘zlar*:* Voleybol, sport rivojlanishi, infratuzilma, yoshlarni sportga jalb qilish, xalqaro musobaqalar, malakali trenerlar, sport maydonlari, jismoniy faollik, sport turlari, sog‘lom turmush tarzi.

Kirish. Voleybol – jahon miqyosida eng ommabop sport turlaridan biri bo‘lib, nafaqat professional, balki ommaviy sport sifatida ham keng tarqalgan. Ushbu sport turi ko‘plab mamlakatlarda sportchilarning aqliy va jismoniy rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Voleybolni rivojlantirish, ayniqsa, yosh avlodni sportga qiziqtirish, sog‘lom turmush tarzini shakllantirish va mamlakat sportini xalqaro miqyosda yuqori darajaga ko‘tarish uchun alohida ahamiyatga ega. Maqolada voleybol sport turini rivojlantirish uchun amalga oshirilishi kerak bo‘lgan chora-tadbirlar, zamonaviy trening metodikalari, infratuzilma va mutaxassislar tayyorlash masalalari ko‘rib chiqiladi.

Voleybol sport turining ahamiyati

Voleybol sport turining rivojlanishiga qaratilgan chora-tadbirlar nafaqat jismoniy sog‘lom va mustahkam futbolchilarni tarbiyalashni, balki ijtimoiy rivojlanishni ham qo‘llab-quvvatlaydi. Voleybolning o‘ziga xosligi shundaki, u jamoaviy sport turi bo‘lib, har bir futbolchining rolini o‘zgartirish va jamoa ichida hamkorlikni kuchaytiradi. Bu, o‘z navbatida, ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantiradi va bolalar, o‘smirlar uchun ajoyib tarbiya vositasiga aylanishi mumkin.

Voleybolni rivojlantirishning asosiy maqsadi jismoniy faollikni oshirish, sog‘lom hayot tarzini targ‘ib qilish, jamiyatda sog‘lom turmushni qo‘llab-quvvatlash,

shuningdek, yurtimizning xalqaro sport maydonlarida muvaffaqiyatli ishtirokini ta'minlashdir.

Voleybol sportini rivojlantirish uchun zarur chora-tadbirlar

1. **Infratuzilmani yaxshilash**
   Voleybolning keng tarqalishi uchun sport infratuzilmasi juda muhim. Yangi sport zallari va maydonlarining qurilishi, mavjud ob'ektlarni modernizatsiya qilish, ko‘p miqdorda zamonaviy jihozlarni o‘rnatish sportchilar uchun qulay sharoit yaratadi. Mahalliy miqyosda voleybol maydonlarini rivojlantirish, jismoniy tarbiya o‘qituvchilari va sportchilar uchun trening jarayonlarini yengillashtiradi.
2. **Trenerlar va mutaxassislar tayyorlash**
   Yuqori malakali murabbiylar va sport mutaxassislarini tayyorlash voleybol sportining rivojlanishi uchun asosiy omil hisoblanadi. Trenerlar nafaqat texnikani, balki sportchilarni ruhiy va psixologik jihatdan tayyorlashda ham o‘zining ko‘nikmalarini oshirishlari lozim. O‘zbekistonning sport universitetlari va kollejlarida voleybol bo‘yicha maxsus kurslar tashkil etish, murabbiylarga zamonaviy metodikalarni o‘rgatish lozim.
3. **Yoshlarni sportga jalb qilish**
   Bolalar va o‘smirlar orasida voleybolga qiziqishni oshirish uchun sport maktablari va klublarni tashkil etish, ularning faoliyatini qo‘llab-quvvatlash kerak. Maktablarda voleybol o‘yinlarini o‘tkazish, yoshlar o‘rtasida musobaqalar tashkil etish voleybolni ommalashtirishga xizmat qiladi. Bunda, ota-onalar va pedagogik xodimlarning sportga bo‘lgan qiziqishini oshirish ham muhim.
4. **Xalqaro musobaqalarda ishtirok etish**
   Voleybol sportini rivojlantirishda xalqaro musobaqalarda muvaffaqiyatli ishtirok qilish muhim ahamiyatga ega. Milliy jamoaning xalqaro maydonlarda ko‘proq ishtirok etishi, xalqaro tajriba almashish va yuqori darajadagi sportchilarni tarbiyalashda muhim rol o‘ynaydi. Shuningdek, bunday musobaqalar voleybolning ommaviyligi va mashhurligini oshiradi.

Voleybol sport turini rivojlantirishdagi ijtimoiy va iqtisodiy ahamiyat

Voleybolni rivojlantirish, nafaqat sportchilarni tayyorlash, balki jamiyatda sog‘lom turmush tarzini shakllantirishga ham yordam beradi. Yangi sport maydonlari va infratuzilma ob'ektlarining qurilishi, voleybol sportining keng tarqalishi, sog‘lom avlodni tarbiyalashga yordam beradi. Shuningdek, xalqaro miqyosda muvaffaqiyatli ishtirok etish, O‘zbekistonning sport sohasidagi iqtisodiy holatini mustahkamlashga, turizm va madaniyatning rivojlanishiga hissa qo‘shadi.

Xulosa. Voleybolni rivojlantirish jarayoni jismoniy, ijtimoiy va iqtisodiy jihatdan katta ahamiyatga ega. Sportning ushbu turini rivojlantirish uchun zamonaviy

infratuzilma yaratish, malakali mutaxassislar tayyorlash, yoshlarni sportga jalb qilish, xalqaro musobaqalarda faol ishtirok etish zarur. Bularning barchasi O‘zbekistonning sport sohasida yuqori natijalarga erishishga va voleybolni xalqaro miqyosda tanitishga yordam beradi. Agar sportni rivojlantirishga jiddiy e’tibor qaratilsa, voleybol sporti kelajakda yanada muvaffaqiyatli bo‘lishi va mamlakatimizda keng tarqalishi mumkin. Voleybol sporti, nafaqat jismoniy sog‘lom va faol avlodni tarbiyalashda, balki ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishda ham muhim o‘rin tutadi. Ushbu sport turini rivojlantirish uchun zarur bo‘lgan asosiy chora-tadbirlar, sport infratuzilmasini yaxshilash, malakali trenerlar tayyorlash, yoshlarni sportga jalb qilish va xalqaro miqyosda ishtirok etish masalalariga e’tibor qaratishni talab etadi. Voleybolning keng ommalashishi, sog‘lom turmush tarzini shakllantirishga yordam beradi, shuningdek, mamlakatimizning xalqaro sport maydonlarida o‘z o‘rnini topishiga imkon yaratadi. Agar ushbu sohada jiddiy investitsiyalar va qo‘llab-quvvatlash mavjud bo‘lsa, voleybol sporti nafaqat O‘zbekistonda, balki butun dunyo miqyosida o‘z obro‘sini oshirishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qodirov, A. (2018). *O‘zbekiston sportining rivojlanish yo‘llari*. Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti.
2. Sultonov, X., & Shermatov, B. (2020). *Sport infratuzilmasi va uning rivojlanishi*. Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Sport vazirligi nashriyoti.
3. Azizov, S. (2021). *Voleybol sportining zamonaviy metodikasi*. – “Sport ta’limi” ilmiy jurnali, №2(10), 34–40-bet.
4. Voleybol federatsiyasi. (2019). *Voleybol sportining rivojlanishi va ommalashuvi* – Tashkent: Voleybol federatsiyasi nashriyoti.
5. Akhmedov, T. (2022). *Sport turlari va ularning ijtimoiy ahamiyati*. – "Sport jurnali", №1(50), 45–49-bet.
6. Vygotskiy, L. S. (2000). *Psixologik rivojlanish nazariyasi*. Moskva: Pedagogika.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti farmoni (2021). *O‘zbekiston sportini rivojlantirish konsepsiyasi*. Toshkent: Hukumat qarori.